

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Samorząd Województwa Wielkopolskiego
Wojewódzki Urząd Pracy
w Poznaniu

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Badanie ewaluacyjne „Ocena wpływu interwencji funduszy strukturalnych UE na rozwój zasobów ludzkich na obszarach wiejskich w Wielkopolsce”

Człowiek – najlepsza inwestycja

grudzień 2011 r.

*Badanie i publikacja współfinansowane przez Unię Europejską
ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego
w ramach Pomocy Technicznej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

**Badanie
realizowane
na zlecenie:**

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu
60-537 Poznań
ul. Kościelna 37
www.efs.wup.poznan.pl

**Wykonawca
badania:**

BIOSTAT
44-200 Rybnik
ul. Kościuszki 32/34C4
tel./fax 32 422 17 07
biostat@biostat.com.pl

**Data
publikacji:**

Grudzień 2011

Nakład:

200 szt.

**Druk i
oprawa:**

BIOSTAT

**Główni
odbiorcy
brozury:**

Instytucja Pośrednicząca PO KL; Instytucje Rynku Pracy; Instytucje Pomocy Społecznej i Integracji; Regionalne Ośrodki Europejskiego Funduszu Społecznego; Instytucje oświatowe i edukacyjne; NGO działające na rzecz obszarów wiejskich; Starostwa powiatowe i urzędy gmin; Samorząd Województwa (IZ WRPO).

**Forma
dystrybucji:**

Egzemplarz bezpłatny

WPROWADZENIE

Niniejsza publikacja stanowi prezentację najważniejszych wyników badania ewaluacyjnego pn. „Ocena wpływu interwencji funduszy strukturalnych UE na rozwój zasobów ludzkich na obszarach wiejskich w Wielkopolsce”. Badanie zostało przeprowadzone przez firmę BIOSTAT w okresie październik – grudzień 2011 r. na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Obszar badania zdefiniowany został w dwóch wymiarach: **terytorialnym**: badanie obejmowało obszary wiejskie województwa wielkopolskiego, tj. gminy wiejskie oraz część wiejską (leżącą poza miastem) gmin miejsko-wiejskich oraz **przedmiotowym**: obszary objęte interwencją w ramach komponentu regionalnego PO KL, tj. zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw.

Realizacja badania miała następujące cele:

- ① Dokonanie oceny oddziaływania działań realizowanych w ramach komponentu regionalnego PO KL na rozwój zasobów ludzkich w badanym obszarze.
- ② Dokonanie oceny założonych działań komponentu regionalnego PO KL oraz ich rezultatów w badanym obszarze:
  - ⇒ Dokonanie oceny założonych działań komponentu regionalnego PO KL oraz ich rezultatów w badanym obszarze pod kątem potrzeb Beneficjentów Ostatecznych komponentu regionalnego PO KL w zakresie:
    - upowszechnienia edukacji przedszkolnej;
    - wyrównywania szans edukacyjnych uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych;
    - podniesienia/zmiany kwalifikacji zawodowych osób pozostających bez pracy, wykluczonych społecznie/zagrożonych wykluczeniem społecznym i pracujących.
  - ⇒ Dokonanie oceny założonych działań komponentu regionalnego PO KL w kontekście realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r.

Zebrany materiał badawczy analizowany był w odniesieniu do następujących kryteriów: **oddziaływania** (rozumianego jako ocena tego czy

korzyści/straty wynikające z uczestnictwa BO w projekcie finansowanym ze środków EFS przyczyniły się do zmiany sytuacji w badanym obszarze) oraz **adekwatności** (rozumianej jako ocena tego czy projekty realizowane w ramach komponentu regionalnego PO KL odpowiadają aktualnym potrzebom BO oraz sytuacji społeczno-ekonomicznej w badanym obszarze).

NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI BADANIA

Poniżej zaprezentowano najciekawsze wnioski z badania. Pełen zakres dokonanych analiz prezentuje raport ewaluacyjny.

Ocena wpływu PO KL na podniesienie kwalifikacji zawodowych

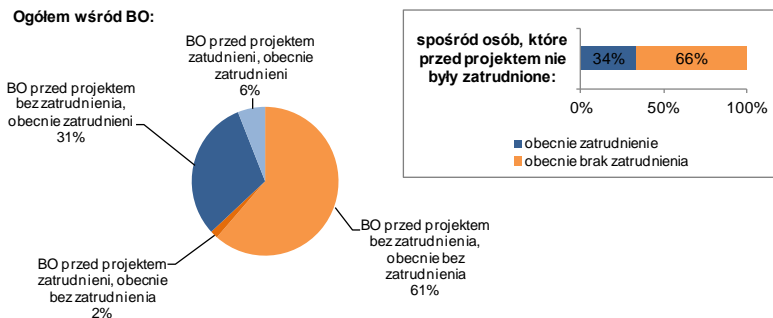
Wyniki badania potwierdzają pozytywną ocenę oddziaływania interwencji komponentu regionalnego PO KL w zakresie podniesienia poziomu kwalifikacji zawodowych mieszkańców terenów wiejskich. Realizowane projekty przyniosły uczestnikom wymierne korzyści - 31% osób nauczyło się nowego zawodu, a 46% pogłębiło kwalifikacje w ramach posiadanego zawodu. Blisko połowa uczestników projektów, którzy w momencie realizacji badania posiadali zatrudnienie, ocenia że zdobyła je dzięki pozyskanym w projekcie unijnym kwalifikacjom. Mieszkańcy w większości są również przekonani o tym, że istnieje popyt na rynku pracy na zdobyte przez nich kwalifikacje i będą mogli je wykorzystać w dalszym życiu zawodowym.

Struktura uczestników projektów jest bardzo zbliżona do struktury mieszkańców województwa wielkopolskiego, mimo tego w strukturze osób, które podniosły swoje kwalifikacje dominują osoby z terenów miejskich. Nadal zdecydowanie częściej ze wsparcia ukierunkowanego na podniesienie kwalifikacji korzystali mieszkańcy terenów miejskich – tego typu działaniami objęto 49,7% uczestników projektów z terenów miejskich oraz jedynie 30,3% wszystkich uczestników z terenów wiejskich.

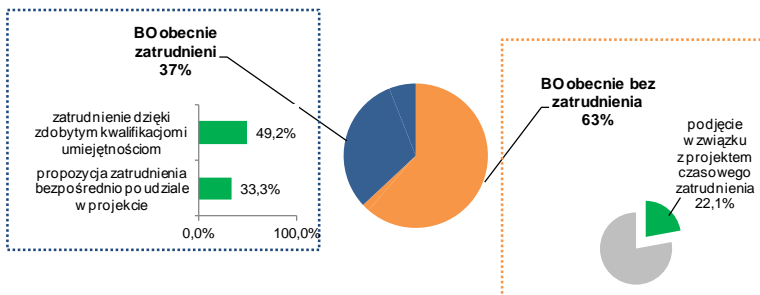
Ocena wpływu PO KL na poprawę sytuacji zawodowej

Co trzeci uczestnik nieposiadający zatrudnienia przed przystąpieniem do projektu obecnie posiada pracę. Aż 94% uczestników projektów realizowanych

w Priorytecie VI i VII PO KL nie pracowało w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie. Obecnie zatrudnienia nie posiada 63% osób.

Co trzeci z zatrudnionych obecnie uczestników otrzymał propozycję zatrudnienia bezpośrednio po zakończeniu udziału w projekcie, a blisko połowa ocenia, że zawdzięcza pracę zdobytym w projekcie PO KL kwalifikacjom. 22% uczestników projektów, którzy w momencie realizacji badania nie posiadali zatrudnienia przyznaje, że dzięki udziałowi w projekcie PO KL nabyło doświadczenie zawodowe, podejmując przynajmniej czasowe zatrudnienie. Zatrudnienie to najczęściej trwało od jednego do trzech miesięcy – 41,7% uczestników, bądź od trzech do sześciu miesięcy – 33,3%. Dłuższy czas zatrudnienia związanego z realizacją projektu deklarowało 25% osób.

Średnio co piąty pracujący respondent, niezależnie od miejsca zatrudnienia przed i po udziale w projekcie, pracuje obecnie na lepszym stanowisku niż przed udziałem w projekcie.

Główną przyczynę i barierę w znalezieniu zatrudnienia w opinii uczestników projektów stanowi brak ofert pracy, na co zwróciło uwagę aż 55,8% nieposiadających zatrudnienia. Niepokojący jest fakt, iż jest to bariera, której uczestnicy nie są w stanie pokonać pomimo zdobycia w ramach projektu doświadczenia i kwalifikacji.

Ocena wpływu PO KL na poprawę sytuacji społeczno-ekonomicznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Korzystne zmiany u uczestników projektów realizowanych w ramach Priorytetu VII PO KL można zaobserwować zwłaszcza w sferze społecznej. Wywiady z uczestnikami projektów oraz z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej potwierdzają, iż udział w projektach owocuje większym otwarciem uczestników na kontakty społeczne, wyjściem z izolacji, poprawą relacji z rodziną czy sąsiadami oraz przełamaniem dotychczasowej biernej postawy na rynku pracy.

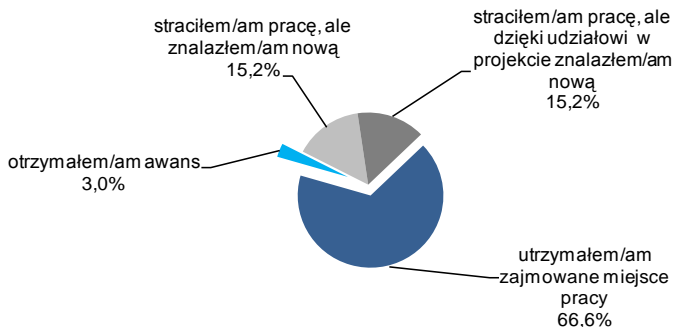
Dodatkowo, 15% mieszkańców terenów wiejskich, którzy przed przystąpieniem do projektu pobierało zasiłek socjalny, obecnie uniezależniło się od tej pomocy. Przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej podkreślali wagę pośredniego oddziaływania projektów skierowanych do osób wykluczonych społecznie w dłuższej perspektywie czasu. **Natomiast już teraz 36,3% uczestników projektów skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym dostrzega poprawę swojej sytuacji ekonomicznej.** Większość z nich ocenia zaistniałą dotąd zmianę jako nieznaczną. Jednak należy zauważyć, że mimo tego wzrosła liczba samodzielnie prowadzonych przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym gospodarstw domowych – z około 70% do 82%.

Ocena wpływu PO KL na rozwój potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i pracowników

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez uczestników projektów realizowanych w ramach Priorytetu VIII PO KL bezpośrednio przekłada się na ich sytuację zawodową.

Dwie trzecie osób, które przed przystąpieniem do udziału w projekcie były zagrożone utratą pracy, w wyniku uzyskanego wsparcia utrzymało zatrudnienie. Spośród osób, które nie zdołały utrzymać zatrudnienia, wszystkie znalazły inne miejsce pracy.

Należy zauważyć, że wraz ze wzrostem kwalifikacji i kompetencji poprawie uległa sytuacja finansowa około jednej trzeciej uczestników. Wynagrodzenie około 15% osób wzrosło do poziomu średniej krajowej, a w przypadku około 17% uczestników - powyżej średniej krajowej.

Zarówno przed, jak i po zakończeniu udziału w projekcie realizowanym w ramach Priorytetu VIII PO KL, większość osób była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Z tego względu wpływ na zmianę formy zatrudnienia i wymiar czasu pracy nie dokonał się na znaczną skalę. **Mimo tego można zauważyć pozytywne zmiany: odsetek BO, którzy przed udziałem w projekcie byli zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy zmniejszył się z 12,5% do 6,7%, a odsetek BO, którzy zatrudnieni byli na czas nieokreślony wzrósł z poziomu 79,0% do 82,3%.**

Kolejnym pozytywnym efektem skorzystania ze wsparcia PO KL jest zwiększenie dostępu pracowników do kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe.

Ocena oddziaływania PO KL na zwiększenie dostępu i poprawę jakości edukacji przedszkolnej na terenach wiejskich

Na przestrzeni lat 2006-2010 na terenach wiejskich nastąpił wzrost liczby dzieci w wieku przedszkolnym (3-5 lat). Jednocześnie następował wzrost liczby ośrodków oraz miejsc w placówkach przedszkolnych. Pomimo tego, nadal utrzymuje się dysproporcja między dostępnością placówek na terenach wiejskich i miejskich. Zachodzące zmiany nie są wystarczające, aby pokryć zapotrzebowanie wynikające z sytuacji demograficznej (liczba dzieci przypadających na jedno miejsce w placówce przedszkolnej na terenie wiejskim wynosi 2,04, podczas gdy w województwie jest to 1,2).

Biorąc pod uwagę ogólną liczbę placówek wychowania przedszkolnego w województwie wielkopolskim w 2010 r., ośrodki wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie w ramach Priorytetu IX PO KL stanowią 8,39% wszystkich placówek.

Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat uczestniczących w różnych formach edukacji przedszkolnej w ramach Priorytetu IX PO KL na obszarach wiejskich w stosunku do ogólnej liczby dzieci w tej grupie wyniósł 4,34%. Dokonane w ramach badania obserwacje nie pozwalają wykluczyć, że obserwowana dynamika przyrostu liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego w badanym obszarze w latach 2006-2010 jest zasługą interwencji EFS.

Pozytywny wpływ interwencji potwierdzają także wyniki wywiadów z przedstawicielami przedszkoli, urzędów gmin i rodzicami dzieci, które uczęszczają do przedszkoli objętych wsparciem. Najsilniej wpływ odczuwalny jest w zakresie poszerzenia oferty edukacyjnej, nieco słabiej natomiast w obszarze sytuacji zawodowej rodziców oraz uelastycznienia godzin pracy przedszkoli.

Ocena oddziaływania na zwiększenie dostępu i poprawę jakości edukacji szkolnej na terenach wiejskich

Na koniec 2010 roku wsparcie w ramach Priorytetu IX PO KL otrzymało 16% szkół (podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych) z terenów wiejskich województwa wielkopolskiego. Jednocześnie wsparcie otrzymało około

36% uczniów w wieku 12 i więcej lat uczących się w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenów wiejskich.

Interwencja w ramach PO KL w istotny sposób oddziałuje na urozmaicenie i wzbogacenie oferty edukacyjnej szkół. Działanie to spotyka się z ogromnym zapotrzebowaniem ze strony mieszkańców.

Aż 46% uczestników projektów dostrzega wpływ interwencji na wzrost zainteresowania uczniów nauką, a 43% zauważa poprawę stopni.

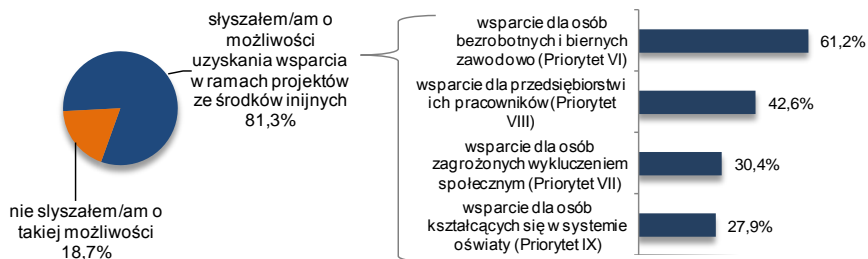
Okolo 38% uczniów ocenia, że dzięki otrzymanemu wsparciu, łatwiej jest dostać do „dobrej” szkoły. Okolo 24% obecnych uczniów szkół ponadgimnazjalnych przyznało, że realizowane w gimnazjum projekty miały wpływ na podjęcie przez nich decyzji odnośnie dalszych losów edukacyjnych. Opinię o wpływie projektu na wybór szkoły ponadgimnazjalnej wyraziło 17% licealistów, 31% uczniów techników i 25% uczniów szkół zawodowych. Z kolei 19% uczniów szkół gimnazjalnych zapytanych o plany edukacyjne dotyczące wyboru szkoły deklaruje, iż udział w projekcie realizowanym w ramach Priorytetu IX PO KL w obecnej szkole będzie miał wpływ na ten wybór. Dla uczniów z terenów wiejskich w dalszym ciągu kryterium decydującym o wyborze szkoły pozostaje odległość od miejsca zamieszkania.

Wpływ interwencji PO KL nie przekłada się jak do tej pory jednoznacznie na poprawę wyników testów końcowych szkół podstawowych i gimnazjalnych w Wielkopolsce w latach 2006-2011. Ze względu na niewielki, jak dotąd odsetek szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały projekty rozwojowe w ramach Priorytetu na terenach wiejskich (16,28%), a także wieloletni charakter większości projektów, **rzeczywiste efekty interwencji mogą być zauważalne dopiero w perspektywie długofalowej.**

Stan wiedzy mieszkańców obszarów wiejskich na temat możliwości otrzymania wsparcia finansowanego z EFS w swoim powiecie/gminie

Ponad 81% mieszkańców terenów wiejskich potwierdza, że słyszało o możliwości uzyskania wsparcia w ramach projektów dofinansowanych ze środków unijnych w swoim miejscu zamieszkania. Najbardziej powszechna jest wiedza na temat możliwości uzyskania wsparcia osób przez osoby bezrobotne

i bierne zawodowo (Priorytet VI PO KL). Najmniej osób posiada świadomość możliwości uzyskania wsparcia przez osoby kształcące się w systemie oświaty (Priorytet IX).

Pomimo tak licznie deklarowanej wiedzy na temat możliwości uzyskania wsparcia w ramach komponentu regionalnego PO KL, jedynie **około 26% mieszkańców terenów wiejskich województwa potwierdza, iż zna osoby, które uczestniczą bądź uczestniczyły w takich projektach.**

Mieszkańcy terenów wiejskich stosunkowo rzadko samodzielnie poszukują informacji na temat możliwości udziału w projektach unijnych. Działania takie podejmuje 28% mieszkańców. Internet, telewizja, radio oraz prasa to najczęściej wykorzystywane źródła informacji. W przyszłości połowa mieszkańców jako najdogodniejsze źródło uzyskiwania informacji na temat projektów unijnych chciałaby wykorzystywać media, a blisko jedna trzecia mieszkańców byłaby zainteresowana pozyskiwaniem informacji od pracownika Urzędu Pracy.

Ocena działań podejmowanych w ramach Priorytetów VI-IX PO KL w kontekście realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r.

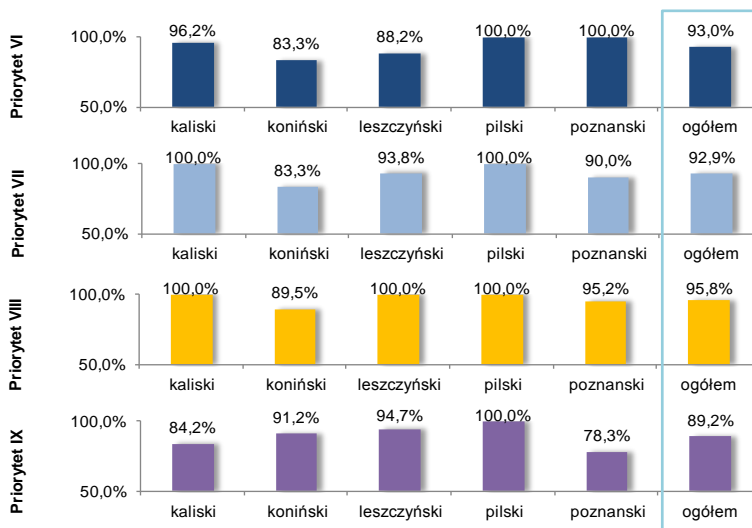
W oparciu o przeprowadzone analizy można ocenić, że projekty wdrażane w ramach Priorytetów VI-IX PO KL realizują większość celów operacyjnych celu strategicznego 3 *Wzrost kompetencji mieszkańców i promocja zatrudnienia* oraz cel operacyjny *Rozwój usług socjalnych i ograniczenie patologii oraz wykluczeń społecznych* w celu strategicznym 4 Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r.

Adekwatność projektów realizowanych w ramach komponentu regionalnego PO KL do potrzeb BO w badanym obszarze

59,1% uczestników zadeklarowało, iż przystąpiło do projektu z chęcią podniesienia kwalifikacji zawodowych bądź zwiększenia doświadczenia zawodowego. Dla uczestników projektów równie istotny był bezpłatny charakter otrzymanego wsparcia.

Niezależnie od typu inicjatyw realizowanych w ramach Priorytetów VI-IX PO KL, zostały one przez mieszkańców terenów wiejskich – zarówno uczestników projektów, jak i osoby, które dotąd ze wsparcia nie korzystały - ocenione jako potrzebne do realizacji w badanym obszarze.

Ogółem ponad 80% uczestników projektów potwierdza, że otrzymane w ramach projektu wsparcie odpowiadało na ich potrzeby. O jakości wsparcia świadczy także wysokość odsetka uczestników, którzy poleciliby innym udział w projektach takich jak ten, w którym sami uczestniczyli:

Zapraszamy do lektury pełnej wersji raportu dostępnej na stronie internetowej:
www.efs.wup.poznan.pl